Ч. 192. Львів, пятниця дня 9. вересня (27. серпня) 1910. Річник XIV.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублів: з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича

Телефон Редакциї ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« при ул. **Оссолїньских ч. II. партер (фронт від ул. Тихої).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Нїмецко-чеські переговори.

(×) Вівторок, як ми вже звіщали, розпочав бар. Бінерт переговори з політичними представниками з Чех, щоби на основі їх обдумати форму мериторичних переправ в цїли урухомленя ческого сойму. Окрім того пересправляв мінїстер-предсїдник з д-ром Ґесманом, провідником христ. суспільників, щоби усталити речинцї скликаня соймів, делеґаций і держ. ради. Перед скликанєм соймів, для котрих принято день 20-го вересня, має ще бар. Бінерт порозуміти ся деякими виділами краєвими в справі будови водних шляхів, зглядно що до винагороди за можливе занєханє деяких шляхів. Сесия краєвих соймів почалаб ся отже 20. вересня і тривала би шість тижнів а на конець жовтня скликано би делеґациї, котрі мали би ухвалити буджет за 1910., і буджетову коротку провізию на 1911. р., бо з ріжних сторін, а іменно социялдемократів і ческих послів підносять заміт, що мандати вибраних делеґатів є важні лише на одну сесию а не на цїлий рік. Задля того для ухваленя буджету на 1911 р. державна рада мала би вибрати нову делеґацию.

Після тих вступних переговорів дальші пересправи мають відбувати ся в Празї між представниками обидвох спорячих сторін. Однак дотеперішні відзиви деяких послів, а також деяких часописий, про які ми вже згадували, не віщують рожевих надій і мирного вислїду. Вже в змаганю ческих послів до зєдиненя в один спільний союз бачать Нїмцї для себе грізну небезпеку, а N. fr. Presse, котра уміє все в останній хвилї помішати і розєднати, зазначує безнастанно з притиском, що услівєм мира в Чехах є розмеженє народностий і що се є одинока дорога, яка веде до мира. При тім покликує ся сей дневник на підготовні переговори між вірноконституцийною (нїмецкою) і февдальною (ческою) шляхтою, запевняючи, що й ческа шляхта вже не цурає ся розмеженя народностий і що й ческі посли будуть приневолені з сею гадкою погодити ся. Тимчасом ми при минулій нагоді вказували на голос з ческої шляхти, який відозвав ся в Zentrum, що ческа шляхта не думає прикладати рук до розділу краю. Можна лише зазначити, що представники нїмецкої і ческої шляхти мають добру волю посередничити в переговорах, щоби довести до зближеня обидвох спорячих сторін і до порозуміня, яке уможливило би діяльність ческого сойму і зараду фінансовому знесиленю краю.

Таке зближенє ческих і нїмецких проводників народних мало би однак лише тоді успішний вислід, колиб обидві сторони позбули ся пристрасти і визволили ся з під напору крайних живел і колиб поодинокі політичні сторонництва не намагали ся перевисшити себе национальним радикалїзмом, як висловив ся один ческий полїтик. В сїй справі вельми влучні замітки посла Маєра, подані в N. fr. Presse. „Пристрасть заглушує всякий розум, пише він і можна задати питанє, чи се є справдешнїй националїзм і чи тим способом справдї найлїпше служить ся справі, коли посуває ся до крайности. Розвага на своїм місци і у відповідній порі може в народній справі більше вдїяти, як слїпа загорілість“. Дальше запевняє п. Маєр, що Нїмцї бажають в переговорах кермувати ся наведеними засадами, але вимагають, щоби і з противного боку був спокій і розвага і щоби не верховодили люди високопарних промов, перенятї жовчию і отрутою проти всего, що нїмецке, але такі, що справдї бажають довести до уздоровленя відносин в Чехах і мирного пожитя обидвох народів.

Можна однак сумнївати ся, чи сей мирний голос з нїмецкого боку найде послух хоч би лише в нїмецкім таборі, де национальні пристрасти так розбурхані, що поважні і розважні люди не мають відваги оперти ся крайним живлам.

А так само і з ческого боку, ледви почали ся змаганя до зєдиненя всїх послів в один союз, до уложеня якоїсь спільної проґрами, котра очивидно могла би бути лише компромісовою, на основі обопільних уступок опертою, а з радикального ческого табору відзивають ся голоси, що ті живла не можуть робити нїяких уступок в користь инших сторонництв, бо очивидно в дальшій боротьбі мають вигляди знищити а бодай ослабити своїх противників.

Огсе крайно непримиримє становище ческих радикалів насуває иншим ческим сторонництвам питанє, чи не належалоб довести до зєдиненя всїх ческих сторонництв

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндського пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

— Глядїть на воду і подумайте, якого човна треба, щоби видержало таку струю?

Дійсно, боввани крутили ся, греміли і шипіли, били об скали і перли шаленою силою каналом, що відділював островцї від берега.

Поволи, якимсь таємним способом повідомлена зібрала ся товпа людий на побережу, почали ся насьмішки...

— Де ваші ґітари, панове? Могли би ви хоч недїлю перевести спокійно, бо аж вечером покинете се місце.

— Джім Діді, заспівай їм муринську пісню а ми заспіваємо хором.

— Ага, то се ви Джім Діді! Памятайте Діді, знаємо, хто ви є. Останнього вечера казав нам один джентельмен, що ви найбільший драб в Кільронанї.

Джім курив тимчасом люльку найспокійнійше. Забув я ще сказати, що він не любив сьвяточного одїня. Уживав його тільки при великих оказіях і чув ся в нїм звязаним. Тому навіть в недїлю убирав найрадше пошматоване буденне одїнє, помаране вапном а до того пудрував собі лице, очивидно не пудром а вапном, а вапном потертим на порошок. Бесс гнївала ся за се і просила, щоби він хоч раз появив ся в недїлю красно убраний, та дарма. Джім не хотїв зробити уступки.

Саме тепер, в замаранім одїню і з лицем побіленим вапном, став він над морським берегом.

— Заспівай, Джіме, муринську пісню! — кликали.

Джім вкінци послухав і, удаючи, що грає на ґітарі, заспівав на цїлий голос:

„Куди поступлю, куди оком кину,
Для мене сьвіт без радости і втїхи...
О, чорні братя, жаль рве грудь без впину,
Бо я далеко від рідної стріхи!“

І знов почали ся насьмішки.

Може тепер панове в кріслах заспівають нам яку пісоньку.

Нараз добра думка стрілила товпі до голови: зібрала ся до купи, шептала щось і киваючи, вказала на островець. Вкінци Джім виступив з товпи і обізвав ся уданим голосом переляку і співчутя.

— Мої товариші говорять менї, що ви є гістьми, що приїхали кілька день тому до нашого сьвященика і які платили так всїм в шинку панї Гелєй! Присягнїть, що се ви дійсно!

— Так, се ми і з нас зроблено дурнїв!

— Не так скоро, не так скоро, ще не знаємо ся.

— Слухайте, хлопцї! — закликав один з увязнених. — Коли витягнете нас відси, то одержите фунт нагороди і горівки, кілько зможете випити.

Відповіли окликом.

— О годинї 4-тій — додав Джім — буде відплив; на вісїм хвилин вода так опаде, що буде можна перейти до берега по скалистім днї. Ідемо домів а о 4-тій годинї вернемо сюди. Тимчасом скажїть нам, хто вас висадив на сю скалу?

— Се справа не наша а судових властий! Нехай Бог боронить того чоловіка, що з нами так зажартував.

— Амінь! — відповіли всї, скидаючи капелюхи і розійшли ся на всї боки, по хвили однак вернув один з товпи назад.

— А може панове уважають, що не лицює працювати в недїлю і лишать ся на скалї до понедїлка?

Зі скали посипали ся проклони.

О год. 4-тій цїлий Кільронан вийшов на беріг моря. Зібрали ся там тисячі осіб а кожда з них уважала за свій обовязок, зробити якусь увагу, порадити, або зажартувати з нещасливих арештантів.

Було легко кинути їм шнурок і показати дорогу, куди мають дістати ся до берега, стало ся однак инакше. Два кремезні рибалки зійшли з побережа, двигаючи тяжку линку і, совгаючи ся по нерівних скалах покритих мохом та підійшли до острівця. Щоправда могли би йти вигідно бродом, що єствував в иншім місци, яким минулої ночи впровадили на остров нотарів, уважали однак, що се буде надто легка праця за обіцяну нагороду. Коли дістали ся на остров, обвязали линвою себе і нотарів і пустили ся з поворотом в небезпечну дорогу, перескакуючи з великою обережностию із скали на скалу; кляли притім і вимахували руками. Мимо сего то один то другий, то всї разом совгали ся із скал, падали в болотнисті калужі а з берега кричали до них:

з виїмком радикалів, котрим би полишено повну свободу в поступованю. В таким случаю зєдинені сторонництва мали би обдумати, чи не кориснійше для них вести замісць обструкциї поважну опозицию, а се уможливило би навязати з правительством переговори там, де їх свого часу перервано. Ся гадка викликана поглядами висловлюваними в останних часах, що політика Слав. Єдноти не була ческою, а лише служила личним змаганям д-ра Шустершіча і що треба тепер визволити ся з під тої верховлади.

Всї ті події вказують на се, що настрій для порозуміня в обидвох таборах не конче корисний і тому і вигляди для ческого сойму і держ. ради невідрадні.

Огляд часописий.

(Дудикевичівский „Голосъ Народа“ про наші церковно-народні справи. Дальші розумованя п. Стаховича в „Прикарп. Руси“ про наші політичні відносини).

(Конець).

Пос. Стахович обговорює в четвертім письмі про галицко-руске питанє витворенє т. зв. „старорусской“ і україньской партиї, однак єго виводи зовсім не згідні з історичною правдою і дійсностю, а перепутані всякими баламутствами. Передовсїм він відносить розділ сей нашої суспільности на „старорусскую“ і україньску партию до р. 1900, котрий вважає роком уродженя „нової ери“ (тимчасом се було в 1890 р.), а розділ між москвофілами, чи там твердими і народовцями, українофілами, чи українцями відносить ся до шістьдесятих років XIX. ст., хоч вже й давнїйше виступала та ріжниця.

Так само невірні єго виводи, начеб до відродин Галицкої Руси дали почин москвофіли і начеб сї відродини мали напрям москвофільский. Ось що пише він:

„Національное сознаніе русскихъ галичанъ стало пробуждаться еще въ 30-хъ годахъ XIX. столѣтія подъ вліяніемъ австрійскаго славянства и исторической науки, которая въ ту пору стала все шире проникать въ нарождавшуюся галицко-русскую интеллигенцію. До 60-хъ годовъ направленіе, такъ называемое теперь, „старорусское“ (altruthenisch) было общимъ въ тогдашней интеллигенціи, ростъ и національное самосознаніе которой увеличивались въ эту эпоху усиленнымъ темпомъ. Долго и послѣ того подавляющее число интеллигентныхъ дѣятелей на поприщѣ національнаго возрожденія галичанъ, насажденія культуры, созданія народной литературы и выработки литературнаго языка исповѣдывали воззрѣнія теперешнихъ »старо-руссовъ« (на родственную, историческую и культурную связь галичанъ съ русскимъ народомъ, населяющимъ теперь Россійское государство). На долю этихъ дѣятелей выпала самая острая борьба противъ поляковъ и вѣнскаго правительства, чтобы отстоять самостоятельность своего народа и его языка. Долгое время насадителями національной культуры были, конечно, будущіе „старо руссы“, и этой огромной услуги своей родинѣ никто отнять не имѣетъ ни права, ни основанія. Въ этомъ отношеніи, конечно, „украинцы“ передъ ними не правы“.

Тимчасом відомо кождому з нас, що почин до відродин Гал. Руси дав Маркіян Шашкевич з товаришами на народній основі (і вже тоді він говорить про „україньскі вірлята“), на основі умової спільности всеї України-Руси і на тім становищі стояли Русини з 1848 р. Відродини Гал. Руси були отже основані на чисто народних укр. руских підвалинах, а доперва опісля проф. Погодин з Зубрицким, Головацким et comp. завели тут москвофільство, котре проявило ся на літературнім полї в 50-их рр. XIX. ст., а відтак в 60 их почало особливо від 1866 (маніфест Наумовича) проявляти ся і на політ. полї та довело до розладу в рускім народї.

Так само баламутні погляди, начеб то ґр. Стадіон і австр. правительство придумали „рутеновъ“ і в сїй справі відсилаємо наших москвичів до окремо виданої розвідки д-ра Богдана Барвіньского „Історичний розвиток назви укр. руского народу“, основаної на історичних дослїдах.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Мінїстер-предсїдник бар. Бінерт розпочав вже вступні наради з проводирами сторонництв дня 5. с. м. Сегож дня відбув він нараду з предсїдником парляментарного християньско-суспільного зєдиненя д-ром Ґесманом, а предметом єї був речинець парляментарної сесиї в найблизших місяцях, проґрама праці в парляментї, делеґациях і долїшно-австрийскім соймі. Як доносить кореспонденция Austria, уложено що до сего слїдуючий плян: Ще перед скликанєм соймів віднесе ся правительство до краєвих видїлів Галичини. Шлезка, Морави і дол. Австриї, щоби порозуміти ся в справі нового уреґульованя питаня про водні дороги, зглядно в справі заступленя будови каналів компензатами. Долїшно австрийский сойм має зібрати ся 20. с. м., а соймові сесиї взагалї забралиб часу 5—6 тижнів. На останні дні жовтня визначені делеґациї, а що они будуть сим разом обрадувати в Відни, тож нїчо не стоїть на перепонї рівночасним засїданям парляменту.

Листопадова сесия делеґаций буде займати ся головно нарадами над предлогами для спільних мінїстерий на біжучий рік і можливо западе ще на нїй ухвала що до короткої буджетової провізориї на 1911 р. Для дефінїтивних нарад над спільним буджетом на 1911 р. має парлямент вибрати нові делеґациї. Парлямент розпічне на ново свої працї в перших днях листопада, але що до проґрами працї нема ще нїяких подробиць. Також западе доперва постанова що до близших подробиць соймових і делеґацийних нарад, бо доси проґрама про їх речинець і працї подана лише в загальних чертах.

Перша рада мінїстрів після ферий відбуде ся 12. с. м. В половинї вересня має відбути ся також спільна рада мінїстрів, на якій має бути приготовл на делеґацийна сесия.

Заграниця.

З хвилею, як в Портуґалії обняв правительственну керму мінїстер-предсїдник Тесейра, дали ся чути голоси, що єго мінїстерия є того рода що мінїстерия єго сусїда Канаєхаса. Портуґальскі католики, які в останнїх часах виступають вельми рішучо і громадять в националїстичнім сторонництві всї сили, що заступають ся за християньским сьвітоглядом, станули сейчас в опозициї супроти правительства.

Бо Тесейра видав сейчас після виборів розпорядок в справі численя монастирів і монахів, яких число має бути ограничене. Иншим розпорядком наказано розвідати ся про становище сьвітского духовеньства в часї останнїх виборів. З огляду на се, що духовеньство вважає останнїми часами националїстів сторонництвом найбільше зближеним до християньских ідеалів, тому наразило собі правительство. Правительство заповідає в дальшім тягу законопроекти що до шкіл, які мають одержати сьвітский характер, а инший начерк має заняти ся заведенєм цивільних шлюбів. Так отже Портуґалїя вступає що раз більше в слїди Іспанії

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Пімена м.; римо-кат.: Ґеорґенїюша. — В суботу: руско-кат.: Августина; римо-кат.: Миколая з Толь

— **На міжнародний кооперацийний конґрес** в Гамбурзї прибули з Русинів-Українців: з Галичини дир. Омелян Саєвич (Союз кредитовий), інс. Микола Заячківский (Народна Торговля), Сид. Кузик (Союз ревізийний) та Яр. Литвинович (Днїстер). З росийскої України є 5 делеґатів: Микола Левитский від артілїв, М. Л. Маркевич від сопиньского споживного товариства в Київщинї, о. М. Ковальчук від кооперативи в Песинках (Поділє), Д. В. Колюх від ольхівскої кооперативи (Катеринославщина) та ред. „Сьвітової Зірницї“ Єронїм Волошиновский від Подільского тов. господар кого. Разом складає ся україньска делеґация з 9 осіб.

— **За упокій душі бл. п. д-ра Ярослава Кулачковского**, директора „Днїстра“ відправив вчера богослуженє о. мітрат Туркевич в Успеньскій церкві в сослуженю дияконів. Церков була наповнена львівскою інтеліґенциєю. Межи иншими були рад. Кузьма, пос. Олесницкий, директори „Днїстра“ др. Охримович і проф. Шухевич, радник Т. Ревакович, секретар „Днїстра“ Бриттан др. Озаркевич і ин. Явила ся на богослуженю молодіж шкіл Руского Тов-а педаґоґічного. Співав хор учеників. По службі Божій і панахидї відбуло ся ще друге торжество на кладовищи, де зібрав ся вже менший гурток львівских Русинів. „Днїстер“ закупив між могилами Марк. Шашкевича і Волод. Барвіньского місце, де побудував мурований гріб з гарним нагробним каменем з лябрадору. До сего гробу перенесено домовину з дотеперішної могили, а о. мітрат Туркевич з о. парохом Яримовичом поблагословили сю нову могилу. На сїм торжестві були між ин. др. Федак, др. Олесницкий з женою, проф. Шухевич, п-нї Охремовичева, дир. Борковский. Ден. Кулачковский і, розуміє ся, вдова по бл. п. Ярославі з доньками. Богослуженє скінчило ся в полуднє.

— **Жалкіе подражатели.** Відома загально річ, що вожд „истинно-русскихъ“ др. Дудикевич звів жінку свого сердечного приятеля, якому мав до завдяки по части навіть свій посольский мандат до сойму. В иншій суспільности, яка хоть дрібку себе шанує, зроблено би так, як се вчинили социялїсти, що за таку саму провину виключили з партиї посла Юдельбавера та публично єго проступок напятнували. Але хиба чогось подібного годї навіть домагати ся від „истинно-русскихъ“, де найвиднїйшим членом є звісний надуватель Марущак, і де заступник голови „Народного Совѣта“ сьвященик о. Мащак мав чоло боронити Дудикевича словами: „вѣдьже такіе случаи бываютъ даже въ царьской семьѣ“. Так говорив сьвященик і батько замужних та незамужних дочок.... Коли побачили таку безкарність инші сторонники Дудикевича, коли завважали, що за ломанє чужого житя і щастя можна що найбільше наразити ся на „мордобитіє“, до якого они ваги не привязують, — тодї пустили ся йти тою самою дорогою. До таких Шантеклєрів належить в дальшім рядї „господынъ ц. к. оффиціялъ счетоводства Левъ Тыблевичъ въ Черновцахъ“, якого звільнено зі служби між иншим за те, що „велъ себя въ высшей степени неумѣстно въ виду жены судебнаго авскультанта Маріи Балицкой, чѣмъ тѣмъ болѣе задѣлъ служебное достоинство, что возбужденное по этому поводу судебное дѣло вызвало явный соблазнъ“ І хоть „Прикарпатская Русь“ (ч. 263) містить

— Тягни, Біль, вперед!

— Держіть ся напряму скал!

— Не тут, тумане! Не бачиш, куди їдеш?

— Поволи поволи, Тимку! А тепер скоком!

При тих окликах, приказах і проклонах дійшли вкінци спасителї до берега із спасеними. Настала хвилева тишина, опісля залунали питаня і зітхненя і слова співчутя для „бідних людий“.

— Відки вони там взяли ся?

— Господь їх там знає... Може розбив ся корабель...

— Чи вони уміють говорити?

— Здаєть ся, що нї. Уміють тільки клясти!

— Бідні люди! перемокли до ниточки!

Вкінци один із спасителїв утер піт з чола і звернув ся до спасених:

— Мене просили, мої панове, щоби я вам заявив, що у нас нїчого не робить ся на кредит Раді ми отже побачити сей банкнот однофунтовий.

Один з нотарів сягнув до кишенї, виняв банкнот, звинув його в кульку і згірдним рухом кинув його в сторону скал. Джім Діді зловив його, розвинув спокійно, оглянув і сховав до кишенї. А далї утворив ся похід при співі імну „Боже храни нам Ірляндію милу“ і увійшов в село ведучи нотарів до хати сотрудника.

Лїза урадувана освободженєм тих, за котрих, як собі уявляла, була супроти властий одвічальна, зварила їм скоро обід а цїлий Кільронан був цїкавий, чи вони вже собі поїдуть? Чи зрозуміють, яка ненависть горить проти них під покришкою жартів і насьмішок, чи може приймуть всьо за добродушні жарти?

(Дальше буде).

дословне оречене дисциплінарного суду, то мимо сего має відвагу говорити про „гоненія русскихъ“ в Галичині і на Буковині, в чім секундує єму „Галичанинъ“ (ч. 178) в новинці „Новое наказаніе русскаго человѣка за народную дѣяльность на Буковинѣ“. Ну, тепер, слава Богу, знаємо вже в чім полягає „народная дѣятельность истинно русскихъ“. А що omne trinum perfectum, тож позавидував слави своїм товаришам третий Шантекле, канд. адвокатури з Дрогобича Винницкий, який звів жінку судиї Л. а приловлений на горячім вчинку, одержав по „ланитахъ“ від мужа, а коли незражений тим вислав до своєї жертви любовний лист, дістав поновно по лици від її брата п. Гр.. Додати би, що господин Винницкий був до недавна членом „правленія Народнаго Совѣта“ і що є горячим сторонником д-ра Дудикевича. Нема що казати, гарна „партія!“

— **Наш народний промисл**. Під сим заголовком пише черновецкий »Нар. Голос«: В Галичині є україньска торговля церковними прирядами »Достава«. Має свої величаві склепи в Станїславові і у Львові. Сими днями приїздив на Буковину представитель „Достави“ в особі о. радника Ал. Стефановича. О. Стефанович звидів наші краєві заведеня промислові, а то різбарску школу в Вижници, де виробляють дуже гарні річи. Вчуть ся там наші селяньскі діти під проводом відомого народного мистця Шкрибляка. Відтак звидів о. Стефанович краєву ткацку школу в Чернівцях, де виробляють дуже гарні, на наших народних мотивах килими і коври — не так, як в Косові, де виробляють сї річи на чужих взорах. Отже о. Стефанович порозумів ся з управами повисших шкіл, як також з буковиньским краєвим базаром і від тепер „Достава“ буде замовляти собі і закуповувати в сих школах всякі церковні річи в народнім нашім стилю. В різбарскій школі всякі хрести, сьвічники, трійці, дарохранительниці і т. п. вирізблені гарно з дерева і окрашені пацьорочками. А з ткацкої школи килими і коври потрібні для церков. За сє належить ся о. Стефановичеви щире признанє, що бажає в сей спосіб виперти з руских церков всяку негарну чужу тандиту, а натомісць запровадити там своє питоме. Тоді, як рускі церкви будуть заосмотрювати ся в церковні річи виробу наших людий, зможе гарно розвивати ся наш промисл.

— **Нові археольоґічні знахідки на Україні.** Недалеко від Чернигова, на лївім березї Десни ще й доси на пісках є сліди руїн якогось стародавнього села, чи міста, що колись звалось „Татарскою горою“, а тепер носить назву »Віри«. Тут частенько знаходять багато усяких черепків з дуже цікавим орнаментом, всякі металеві прикраси, намиста та инше. Хоч і багато було назбиралось вже сих знахідок, але й доси не можна було дізнати ся, до яких часів они належать. Так сей науковий скарб переховував ся доси в музеї черниґівскої ученої архівної комісиї. Аж ось сими днями А. і М. Шотам вдалось з допомоґою хлопчиків пастухів знайти чудової роботи мідне зеркало безумовно часів славяньскої доби, (XI—XIII в.), камяний натїльний хрестик, з провerченою діркою для шнурка, очевидно вже ношений людиною, вилитий з міди, теж натільний образок Архангела з вушком для шнурка, і ще дещо. Дня 29. серпня дд. Є. Карнаух і В. Шугаєвский знайшли там ще наконешники стріл, витесані з кременя, намисто і багато всякого черепя. А учитель д. П. Сердюк доставив архівній комісиї знайдену там кілька літ тому срібну, розбиту на двоє, римску монету часів другого віку після Р. Хр. Таким чином тепер встановлено, що люди оселились на »Татарскій горі« ще приблизно в другім віку після Р. Хр. жили тут всю славяньску добу і якийсь час в християньску. Чернигівска архівна комісия тепер охоче заходилась коло знайденого, щоб дати єму якийсь лад, а згодом, упорядкувавши, думає розпочати справжні наукові досліди нової археольоґічної скарбниці. („Рада“).

— **Новий телєфон**. Д-їй Цимбалюк, що живе в Гродні, як переказує „Вил. В.“ вигадав новий телєфон під назвою „телєфотомікрон. Новий телєфон передаватиме людску мову на велику просторінь при помочи сьвітла

— **Пияньство а смертельність дітий.** Перед 80 літами, коли в Норвеґії майже в кождім селяньскім домі була своя мала горальня і пияньство було вельми розширене, умирало там на 1.000 новородків 300 дітий в першім роцї житя. Тоді зачав ся в Норвеґії рух за тверезостию, поволи переставали люди виробляти дома горівку і заведено обмеженя при продажи напитків. Наслїдком того було, що смертельність межи дітьми упала з 300 на 85. В Баварии, „краю пива“ відносини тепер такі самі, які були тому 80 літ в Норвеґії, бо на 1000 дітий умирає там коло 300 в першім роцї житя. На 237.000 новородків приходить в Баварии на сьвіт 6.500 неживих, а спосеред 230.000 живих умерає 69.000 до року. Очивидно, що причиною такої великої смертности дітий є пиво, яким родичі заливають ся.

— **З маневрів**. З Болшівця доносять, що дня 6. с. м. приїхав там інспектор війск ґен. Потйорек разом з комендантом львівского корпуса ґен. Шедлєром і замешкали в дворі аж до 10 с. м., то є до кінця маневрів.

— **Зміни в российскім консуляті у Львові**. Консулем став іменований радник Яков Екземплярский, б. віцеконсуль в Парижи, а секретаром радн. Михайло Верховцев. Дотеперішний управитель консуляту, Ольферієв, став іменований секретаром консуляту в Королївци.

— **Україньский музей в Київі**. Київске Наукове Товариство при кінци вересня с. р. має відкрити свій власний україньский музей. Оглядати музей дозволятиметь ся безплатно. Тепер Наукове Товариство готує ся до відкритя і впорядковує свій музей.

— **Чума в Одесї** приняла такі великі розміри, яких ніхто навіть не догадував би ся, Урядово провірено, що доси було в Одесї 84 випадків смерти на чуму.

— **На замку Фрідберґ** в Гесиї замешкав рос. цар Микола з родиною, щоби відітхнути сьвіжим воздухом, здалека від своїх нїгілїстів, анархістів, социялїстів і т. п. своїх конституцийно-российских „приятелів“. Замку стереже геске війско, поліция і жандармерия та тайні российскі аґенти так, що жива душа могла би там дістати ся хиба літаком або бальоном і то серед темної ночи. Однак буйні в фантазию німецкі часописи знають про кождий крок царя і щодень подають якусь нотатку про царску родину. Недавно доносили, що мешканцї Фрідберґу є влїзливі і не дають цареви спокою. Цар підчас проходу в замковім парку сїв на лавку випочати. Зараз зібрала ся перед царем купа цїкавих і приглядали ся єму влїзливо, як якому дивоглядови. Цар встав і хотїв відійти, але за ним посунули ся шваби, окружаючи царя зі всїх боків. Цар закляв від „трястя“... а на то прибігли зараз рос. аґенти і розігнали влїзливих і нечемних Фрідберґців. Однодї внова, як доносять нім. часописи, хотїли дістати ся до замку якісь два анархісти, перебрані в однострої офіцирів 16. полку пруской пiхоти. Вже перейшли були через перший ланцюх сторожи і дістали ся до брами. Тут їх задержано і запитано про леґітимациї. Тодї незнакомі офіцири відійшли і пропали безслїдно. Загадкою, якої не може німецка праса розвязати, є малий российский наслїдник престола. До тепер нїхто єго в Фрідберґу не бачив, хоч він там також перебуває. Може, як підросте, то єго побачуть.

— **Спомини Тирреля**. В книгарнї Емиля Нуррі в Парижи має небавком появити ся заходами Рауля Ґу книжка під заголовком Affaire Tyrrell. В сїй книжцї має бути поміщений невидані доси спомини відступника до ґенерала Єзуїтів. Тиррель був, як відомо, вітцем нинїшного модернізму. Перед своїм відступництвом належав до конґреґациї ОО. Єзуїтів. Модернїстичні блуди визнавав аж до останної хвилї свого житя і помер нерозкаяний.

— **Накладом Руского Товариства педаґоґічного** печатає ся грецка граматика в новім оправленім виданю для руских ґімназий, яку буде можна набути в половинї вересня. Цїна оправленого в полотно примірника виносить тілько 3 К. З огляду на дуже низьку цїну сеї книжки, не буде ся давати єї в розпродаж книгарням, тож щоби улекшити ученикам єї набуванє, було би пожаданим, щоби ученики замовляли єї у дотичних пп. професорів, яким на жаданє вишле ся по дісланю гроший замовлені книжки відворотною почтою.

— **Смерть хана Хіви**. В Хіві, столици нїби независимої держави, помер недавно хан Сеід-Мугамед Рахі Баґадур в 67. роцї житя. Померший хан хорував від двох лїт, а в останних часах спаралїжувало єму лївий бік. Мимо того не покликував він нїколи лїкаря. На похоронах виступив яко заступник рос. царя ґенерал-ґубернатор Туркестану. Наслїдником престола є Сеід-Асфендіяр-Туріс, який служить в оренбурскім полку козацкім в ранзї ґенерал-ґубернатора. Затверджене єго на хана протекторкою Росиєю має наступити при кінци сего року.

— **З сокільских кругів**. Останної недїлї уладив „Сокіл“ в Болшівцях фестин, на який прибули Соколи з Кунашева і Коростович та селяни з инших сусїдних місцевостий. Був також відпоручник львівского „Сокола“. В програму фестину крім забав при музицї, перегонів в тачках, в мішках, з ложками і т. п. війшли вправи вільноруч 16 місцевих Соколів при звуках музики і випали поправно і гарно. Треба зазначити, що болшовецкий „Сокіл“ заложений перед місяцем і згуртував вже до 80 членів, з яких багато були до недавна москвофілами, а тепер є завзятими Українцями. Місцеве кацапство в Болшівцях вже зовсїм розбите, а недобитки їх рекрутують ся з ріжних наймитів і жидівских воднонсів.

— **Викручують ся.** Перед трибулом присяжних судиїв у Львові мала вчера розпочати ся розправа проти Андрия Шуста, зелїзн. начальника, Юліяна Кисїлевского, почт. офіцияла, Онуфрея Ґецева, проф. ґімн. в Коломиї, Волод. Кіндїя, конц. дир. скарбу в Коломиї і Івана Гриневецкого, редактора „Прикарп. Руси“ обжалованих пос. о. Василем Давидяком за обидливі статї поміщені проти него в »Прик. Руси«. Сей процес цїкавий тим, що при нїм виплинуть ріжні „зделки“ коломийского „шантеклє“. Однак на розправі не явили ся оборонцї обжалованих задля ріжних перепон, тому розправу відложено до 19. вересня с. р.

— **Повінь на Мораві**. Наслїдком зливних дощів настала в полуднево-східній частинї Морави повінь, зірвала багато мостів і наробила шкоди на сотки тисяч корон.

— **Літаком через Сагару**. Французкий поручник Воден подає в Matin-ї плян летної комунїкациї межи Альжіром а державою Конґо. Лет через Сагару не є такий небезпечний, якби могло здавати ся. Кермувати ся можна би по телєґрафічних стовпах. Мраки на Сагарі нема нїколи. Вітри віють лише в день і то периодично; вечерами, в ночи і ранками є воздух тихий. Лїсів, веж і тим подібних перепон нема. Всї обставини сприяли би правильному летови лїтака. Сим проєктом заняли ся вже французка лїґа воздухоплавна, французске мінїстерство війни і альжірскі власти.

— **Переписка Редакциї**. *Впов. о. Цурк. в Наст.* Ваше письмо нас зовсїм не зачудувало і оно стає одним доказом більше, як посеред нашої суспільности пристрасть і загорілість запаморочують здоровий розум і ясний, предметовий суд про політичні і народні справи. Коли бо і Ви, Вп. Отче, яко слуга Христа, не можете найти иншого арґументу, щоби доказати мниму нестійність погляду противника, а відкликуєте ся також до хлопского параґрафу яко ultima ratio, котрим відгрожуєте ся редакциї, то можемо лише жалїти над тим яко неулїчимою недугою. Крикуньство і бучі так затьмили серед нашої суспільности розуміне про справдешне народолюбство і народну роботу, що у нас всякі Клеони вважають ся найлїпшими патриотами, а до чого веде все те, бачимо тепер наглядно вже навіть по селах, не тілько серед львівскої громади інтелїґентів. До чого довела така полїтика старинну Грецию, се мабуть ще будете тямити, а коли позабули вже, то зводьте заглянути до історий. А якжеж виглядає все те із становища християньского сьвітогляду?! Видно однак, що новітні струї так запаморочили у нас деяких людий, що не годні вже взнести ся до християньского сьвітогляду а з загорілости і пристрасти потопають в поганьскій тьмі. І Ваше письмо дає сумну до того ілюстрацию.

Оповістки.

— **В коцн. школї музичній п. Олени Прокешівної** відбувають ся вписи щоденно від год. 4—6 пополудни при ул. Кляйнівскій ч. 4. (бічна Сикстускої).

— **Іменованє**. Мінїстер просьвіти іменував тимчасового управителя учительскої семінарии в Кентах, проф. Йосифа Гебгарда, директором учит. семінарии в Коросні.

Посмертні † оповістки.

— **Йовіна з Богачевских Стефаичук**, жена пароха о. І. Стефанчука в Павелчи коло Станїславова, упокоїла ся в Бозї дня 6. вересня в 40. роцї житя. Покійна відзначала ся красними прикметами мудрої женщини, доброї матери, проворної господинї і виховувала своїх дітей в дусї патриотичнім! Мир єї души!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Перецїненє атавізму.

Як то легко перетягнути струну в науцї і через те осьмішити ся, показує ся із надаваня великої ваги атавізмови *). Досьвідчив сего на собі славний в своїм часї, а недавно померший італїйский лїкар і учений Lombroso **). Уклад лиця, неправильна форма чашки, величина і форма носа мали бути після сего ученого незбитими доказами, чи власник їх є проступником чи нї. З початку одушевляли ся сею наукою, слава Льомброза росла з кождим днем так, що він став славним не лише в своїй вітчинї, але на цїлий сьвіт. Коли опісля протверезили ся і зачали критично розбирати єго науку, то показало ся, що єго теориї, хотяй на око дуже красні, не зовсїм відповідають правдї.

По тїй то причинї мусїв він випити не одну чарку гіркого пива, котре собі сам наварив. І так коли він був раз на однім зібраню, приперто єго так до муру, що він був приневолений утечи, щоби не осьмішувати ся дальше, бо не потрафив розвязувати трудностий, які єму ставлено що до єго наукових тверджень. Тему подали вихованцї виховуючого заведеня адвоката Бартоля Льонґо ***) в Вальле ді Помпеї, призначеного для дітий пияків і проступників, що відбувають свої кари переважно дожизненно по вязницях

Після атавістичної системи Льомброза повинні се бути пияки, злодії, розбишаки, вломники ітд., так як їх батьки. Тимчасом з заведеня виходили сї хлопції яко чесні робітники, уцтиві і працьовиті та моральні слуги, пошукувані через працьодавців. Дійсність отже доказувала, що психічний стан чоловіка зависить від вихованя, а не від атавізму.

Та не менше не дописали і кранїоскопія, та назоскопія і як би там ще назвати ті теориї, після котрих можна було пізнати, як запевняв Льомброзо, душевний стан чоловіка. Льомброзо, як собі жартовано, улекшив працю жандармериї і полїциї в вишукуваню проступників, бо вистарчить аґентови полїциї чи жандармови подивити ся на уклад лиця чи чашку, а в разї потреби змірити ніс переходячого, щоби сказати рішучо, що він зробив се, чи те і проте допустив ся такого і такого проступку і відразу єго всадити до вязниці без переведеня слїдства і нагромадженя доказового материялу. Тимчасом кождий з нас знає, як неправдивою і смішною є ся теория. Бо кількож то разів лучає ся, що рідні братя чи сестри, що подібні до себе з лиця як дві каплї води, ріжнять ся незвичайно що до успосібленя і взагалї що до стану душі; один є чесним, моральним і тверезим чоловіком, другий крайний пяниця, картяр і злодій; одна моральна чесна дївчина, друга приносить сором родині. Сама отже дійсність показує, на яких хитких основах будував свої теориї італійский учений.

Сї теориї висьміває дуже влучно а притім дуже дотепно La Revue Française Politique et Littéraire в статї під заголовком: La Méthode Lombroso. В бюрі слїдчого судиї находить ся, судия і лїкар, один із славних учеників Льомброза; до салї впроваджують два жандарми злочинця.

С у д и я: Я посилав по вас, мій любий докторе, щоби ви розслїдили отсего хлопця. Се є дуже замотаний случай; він убив стару женщину, а опісля ограбив її. Я в сїм случаю не розумію безглядно нїчого, а мене ще більше вправляє в замішанє се, що той нещасливий зовсїм признав ся до свого злочину. Чи ви се уважаєте природним?

Л ї к а р до судиї: Се зовсїм неприродне. Потім звертає ся до злочинця: Мій приятелю, покажіть менї свій язик. Злочинець показує язик. Лїкар: Ай! ай! Таж сей язик показує справдї, що се не аби який патольоґічний случай.

---

*) Атавізмом називають ся фізичні або психічні прояви предків у певної одиниці. **) Cesare Lombroso основник кримінально антропольоґічної школи, котра в злочинци видить ненормально розвиненого чоловіка, котрий то ненормальний розвій належить приписати блудам предків. ***) Bartolo Longo, адвокат в Valle di Pompei, недалеко від Неаполю, ревний католик, посьвятив цїлий свій великаньский маєток для добра виметів суспільности, дїтий проступників, що ховали ся дико по улицях і які через те находили ся самі на дорозї проступків, то мали їх кинути до тих самих вязниць, в котрих відсиджували кару їх родичі. Він оснував велике заведенє, де дїти можу приучувати ся ріжних ремесел і де мають власну печатню. Заведенє носить назву: L' ospizio educativo Bartolo Longo pei figli dei carcerati.

(Конець буде.)

Телеґрами

з дня 8. вересня.

Відень. Німецкий цїсар Вільгельм приїде дня 16. с. м. до Пятицерков на Угорщинї, де на стациї привитають єго архікнязї Франц Фердинанд і Фридрих. З Пятицерков поїде цїсар Вільгельм до Могача, а потім на лови, почім поверне до Віденя дня 20. с. м. і замешкає в Шенбрунї. Там перебуде два дни. В тім часї звидить ловецку виставу, буде у нашого монарха на двох обідах, ґалевім і родиннім, а на свїданю у нїмецкого амбасадора. Дня 21. с. м. поїде цїсар Вільгельм на Угорщину, де возьме участь в ловах, уладжених архікн. Фридрихом.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 3. серпня до 4. вересня 1910.

	за 50 клґ.
Пшениця	9·50— 9·70 К
Жито	6·75— 7·00 К
Ячмінь броварняний	6·75— 7·7? К
Ячмінь на пашу	0·00— 0·00 К
Овес	7·20— 7·40 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Гречка	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	12·50—13·50 К
Горох на пашу	7·00— 7·25 К
Бобик	7·00— 7·25 К
Конюшина червона	65·00—75·00 К
Конюшина біла	70·00—88·00 К
Конюшина шведска	75·00—85·00 К
Тимотка	25·00—27·00 К
Ріпак зимовий	10·75—11·00 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль старий	80·00—90·00 К
Хміль новий	00·00—000·0 К

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук**.

З друкарнї В. А. Шийковського.